

« zurück blättern vor »

SZTACHOWAĆ I v. imp., ab 1575; auch *stachować*. **1)** ‘wahrscheinlich ausgleichen, glätten’ – ‘prawdop. wyrównywać, wygładzać’: [hapax] 1575 CzechRozm 235v, SPXVI [*budowniczy*] *wprzod gąłęzi [drzewa] okrzefze / potym skorę obija / á nákoniec pod sznur sztachuie / y ciefze*. – nur SPXVI. **2)** ‘im Bergwerk: von der Seite einhauen’ – ‘w górnictwie: podcinać z boku’: (ca.1642) 1963 Instr.górn. 16 *różne przyczyny przez kopacza stać się mogą: [...]* *gdy strychem nie przetnie albo źle sztachuje*. o 1841 Łab., SW o vor 1915 SW *stachować: gdy kłopeć nie odstaje łatwo od ściany po skończeniu odciosów i zrobieniu otworu, podcinać z boku na kilka cali przy ścianie, zachodząc w tył, aby łatwiej zapędzić kliny*. – nur SW (gór.). **3)** ‘im Hüttenwesen: Eisen hochkant aufgestellt schmieden’ – ‘w hutnictwie: zbijać, kuć pionowo ustawioną sztabę żelaza’: 1841 Łab., SW o vor 1915 SW *sztachować: zbijać, zgrubiać, kuć żelazo węższym bokiem lub na sztorc, czyli pionowo; skuwać lupe, pod młotem pudlowym na równoległościan już odkutą, w kierunku wysokości pod młot podstawioną*. – nur SW (hut.). ◇ **Var:** *stachować* v. imp., 1841 Łab., SW – nur SW; *sztachować* v. imp., 1575 CzechRozm 235v, SPXVI – SPXVI, SW. ◇ **Etym:** **1)** mhd. *stocheren* v., ‘wiederholt stechen, hineinstopfen, hineinschlagen’, LEX. **2)** nhd. *stechen* v., ‘einhauen (in der Bergwerkssprache)’, GRI. ◇ **Der:** *sztachunek* subst. m., [hapax] (ca.1642) 1963 Instr.górn. 16, nur für Inh. 2. ❖ Da Inhalt 2 und 3 aus dem Berg- bzw. Hüttenwesen belegt sind, kann es sich um eine Entlehnung handeln, die viel älter als unsere Belege ist. Mnd. *stacheren – stigare* (Breslau 1422) gilt als Verhochdeutschung von *stokern / stakern* (GRIMM). Zu *stigare* vgl. ↑*szytygar*.

« zurück blättern vor »